

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

Trong bối cảnh định hướng chiến lược xây dựng thành phố Cần Thơ cơ bản trở thành thành phố công nghiệp trước năm 2020, lĩnh vực công nghiệp (CN), tiểu thủ công nghiệp (TTCN) đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra sản phẩm xã hội, mang lại giá trị cho nền kinh tế. Bài viết tổng hợp các kết quả nghiên cứu của đề tài “Đánh giá thực trạng và định hướng phát triển công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, nông nghiệp và làng nghề quận Bình Thủy giai đoạn 2011 - 2015 và tầm nhìn đến năm 2020” nhằm khái quát thực trạng sản xuất của lĩnh vực CN-TTCN trên địa bàn quận Bình Thủy, xác định những ngành nghề chủ lực và đề xuất các giải pháp phát triển lĩnh vực này giai đoạn 2011 - 2015 và tầm nhìn đến năm 2020.

PHÁT TRIỂN CÔNG NGHIỆP-TIỂU THỦ CÔNG NGHIỆP QUẬN BÌNH THỦY GIAI ĐOẠN 2011-2015 VÀ TẦM NHÌN ĐẾN NĂM 2020

*Trần Thế Như Hiệp, Trần Thanh Bé, Huỳnh Văn Diệm, Bùi Thị Kim Trúc, Trần Tố Loan,
Huỳnh Thị Thùy Dương, Phạm Thị Bích Ngọc, Nguyễn Thị Thảo Nguyên¹*

Trong bối cảnh nền kinh tế hội nhập toàn cầu và cạnh tranh hàng hóa trong khu vực và thế giới, để nâng cao chất lượng và khả năng cạnh tranh đòi hỏi tiến trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế phải được tiến hành đồng bộ, đáp ứng mục tiêu phát triển của địa phương và định hướng thị trường. Thêm vào đó, quá trình sản xuất phải tập trung lựa chọn và chuyển đổi đối với các cây trồng và vật nuôi chủ lực, mang lại hiệu quả kinh tế cao... Bình Thủy là một trong các quận trung tâm của thành phố Cần Thơ với cơ cấu kinh tế theo hướng công nghiệp-tiểu thủ công nghiệp, thương mại dịch vụ và nông nghiệp đô thị². Tăng trưởng kinh tế bình quân giai đoạn 2006 – 2010 đạt 16,5%; cơ cấu GDP năm 2010, khu vực công nghiệp - xây dựng 69% (tổng vốn đầu tư hơn 780 tỷ đồng, giá trị sản lượng đạt 3,6 nghìn tỷ đồng), thương mại - dịch vụ 29% (tổng doanh thu đạt gần 560 tỷ đồng) và nông nghiệp 2%; thu nhập bình quân đầu người đạt 28,3 triệu đồng/năm³. Vì vậy xác định các lĩnh vực ngành/ngành, cây con chủ lực phục vụ sản xuất hàng hóa theo định hướng thị trường là một trong những chủ trương đột phá được Quận ủy, UBND quận Bình Thủy quan tâm chỉ đạo. Xét ở góc độ xã hội, trên cơ sở định hướng phát triển lĩnh vực ngành nghề của Quận, người sản xuất trong vai trò là tác nhân chính của các chuỗi giá trị sản xuất sẽ có thêm những thông tin và sự đầu tư để sản xuất hàng hóa theo yêu cầu thị trường, bảo đảm chất lượng và an toàn. Đồng thời, giúp chính quyền địa phương có thể tăng cường quản lý nhà nước trong các hoạt động hỗ trợ sản xuất, xúc tiến thương mại, kêu gọi đầu tư phục vụ phát triển kinh tế và an sinh xã hội.

Bối cảnh phát triển kinh tế xã hội của quận Bình Thủy

Trong bối cảnh khó khăn chung của nền kinh tế Việt Nam và thế giới, đặc biệt là định hướng phát triển kinh tế xã hội của thành phố Cần Thơ trở thành thành phố công nghiệp trước năm 2020⁴; bên cạnh những thành tựu, phát triển kinh tế xã hội của quận Bình Thủy phải đối mặt với nhiều thách thức chẳng hạn như: xuất phát điểm về kinh tế thấp, chưa định hướng được sản phẩm chủ lực, ngành nghề mũi nhọn và lợi thế cạnh tranh, kết cấu hạ tầng phát triển chưa đồng bộ, xây

¹ Viện Kinh tế - Xã hội thành phố Cần Thơ

² Quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội quận Bình Thủy thời kỳ 2006 - 2020

³ Báo cáo chính trị của BCH Đảng bộ quận Bình Thủy tại Đại hội đại biểu Đảng bộ quận lần thứ X, nhiệm kỳ 2010-2015; Báo cáo Tổng kết năm 2010 và triển khai kế hoạch năm 2011 Phòng Kinh tế quận Bình Thủy

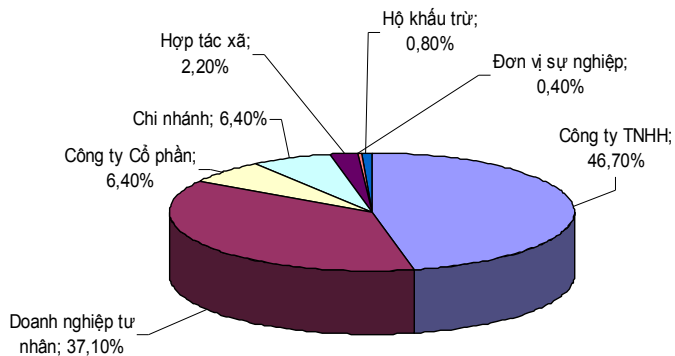
⁴ Văn kiện đại hội đại biểu Đảng bộ thành phố Cần Thơ lần thứ XII nhiệm kỳ 2010-2015 và Quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế xã hội thành phố Cần Thơ thời kỳ 2006-2020

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

dựng cơ bản còn chậm, hầu hết các cơ sở sản xuất CN-TTCN có quy mô nhỏ, phân bố phân tán trong khu dân cư, chưa hình thành mối liên kết giữa các cơ sở với vùng nguyên liệu, các doanh nghiệp chưa chú trọng đầu tư khoa học công nghệ và sở hữu trí tuệ, triển khai xây dựng cụm khu công nghiệp còn chậm và thiếu đồng bộ...; thiếu sự tham gia tích cực của các tổ chức tín dụng; kinh tế tập thể được hình thành nhưng hiệu quả hoạt động không cao... Đặc biệt, là những tác động không mong muốn của tiến trình đô thị hóa làm tình trạng ô nhiễm môi trường gia tăng, cộng với những diễn biến phức tạp của biến đổi khí hậu đe dọa mục tiêu phát triển bền vững. Để hoàn thành mục tiêu phát triển kinh tế xã hội và chuyển dịch cơ cấu kinh tế và lao động theo hướng công nghiệp, thương mại-dịch vụ và nông nghiệp đô thị đến năm 2015, bên cạnh các nhóm giải pháp căn cơ và đồng bộ, quận tập trung ở các khâu đột phá phát triển nguồn nhân lực, huy động các nguồn lực đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng kinh tế xã hội, làm tốt công tác quy hoạch và quản lý quy hoạch⁵,... Đồng thời tăng cường thực hiện các chính sách ưu đãi, khuyến khích đầu tư của thành phố trên địa bàn và các chương trình, dự án, biện pháp hỗ trợ của nhà nước, thu hút đầu tư và tạo điều kiện phát triển cộng đồng doanh nghiệp song song với giải quyết các vấn đề an sinh xã hội.

Phát triển công nghiệp-tiểu thủ công nghiệp ở Bình Thủy

Kết quả khảo sát năm 2010 cho thấy, đặc điểm chung của lĩnh vực CN-TTCN quận Bình Thủy là: (i) hầu hết các cơ sở/doanh nghiệp kinh doanh nhỏ lẻ, vốn đầu tư chưa cao (chủ yếu từ 100 đến 300 triệu đối với cơ sở kinh doanh và từ 1 tỷ đến 5 tỷ đối với doanh nghiệp), trình độ năng lực quản lý còn hạn chế, sử dụng lao động có trình độ thấp; (ii) trang thiết bị, máy móc phục vụ sản xuất còn lạc hậu, không đồng đều; (iii) các sản phẩm làm ra chủ yếu là phục vụ cho nhu cầu của địa phương, chưa đăng ký sở hữu trí tuệ và chưa đưa được sản phẩm giao thương với thị trường thế giới; (iv) kết cấu hạ tầng quận chưa thu hút được các doanh nghiệp đến đầu tư và (v) tình trạng ô nhiễm môi trường gia tăng.

Hình 1: Cơ cấu các loại hình doanh nghiệp của Bình Thủy

Về ngành nghề, chủ yếu là công nghiệp chế biến bao gồm: lương thực thực phẩm và sản xuất trang phục; bên cạnh các ngành sửa chữa cơ khí, điện tử viễn thông, công nghệ phần mềm, in ấn, bao bì, thuộc da và dịch vụ công nghiệp... Về nguồn vốn và lao động, theo kết quả khảo sát

Về đặc điểm phân bố và giá trị sản xuất, trên toàn địa bàn có hơn 559 cơ sở/doanh nghiệp (chủ yếu là DNTN và Công ty TNHH) sản xuất kinh doanh ổn định, tạo việc làm cho hơn 9 nghìn lao động (Hình 1)⁶. Tập trung phát triển ở các phường An Thới, Bình Thủy, Trà Nóc, Trà An và Bùi Hữu Nghĩa. Giai đoạn 2006-2009, số lượng và giá trị đóng góp của khu vực CN-TTCN có xu hướng gia tăng với khoảng 57% về số lượng doanh nghiệp và gần 265% về giá trị sản xuất (Hình 2)⁷

⁵ Tài liệu tổng hợp từ Văn phòng UBND quận Bình Thủy 2011

⁶ Niên giám thống kê quận Bình Thủy 2009

⁷ Niên giám thống kê thành phố Cần Thơ 2010

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

năm 2010 hầu hết các cơ sở và doanh nghiệp sử dụng nguồn vốn tự có để hoạt động, đầu tư đổi mới trang thiết bị, công nghệ. Chất lượng lao động còn thấp, chủ yếu chuyển đổi từ lĩnh vực nông nghiệp do tác động của đô thị hóa. Đội ngũ công nhân phần lớn có tay nghề tự đào tạo, chưa qua trường lớp.

Định hướng phát triển CN-TTCN và xây dựng

Trên cơ sở kết quả khảo sát thực trạng, phân tích các số liệu thứ cấp về kế hoạch phát triển kinh tế xã hội của quận Bình Thủy và định hướng phát triển chung của thành phố Cần Thơ; tổng hợp các phân tích cơ hội, thách thức và phân tích ý kiến chuyên gia; đề xuất định hướng phát triển lĩnh vực công nghiệp và tiểu thủ công nghiệp của quận Bình Thủy, bao gồm:

Tập trung phát triển các sản phẩm công nghiệp-tiểu thủ công nghiệp chủ lực, mang lại giá trị kinh tế cao như: thủy sản, thực phẩm, đồ uống hiện tại đã có lợi thế về đầu tư trang thiết bị hiện đại như dây chuyền sản xuất, thiết bị cấp đông, kho bảo quản thành phẩm; ngành in ấn và bao bì hiện phát triển khá mạnh được đầu tư thiết bị hiện đại (chủ yếu là in offset); cắt và dập khuôn bao bì giấy bằng máy phục vụ các doanh nghiệp chế

biến thủy sản, xuất khẩu...; ngành sửa chữa đóng tàu và cơ khí (cơ khí chế tạo các chi tiết máy, thùng suốt lúa, cửa sắt,...) phát triển khá mạnh về số lượng và quy mô chủ yếu phục vụ cho công nghiệp sửa chữa, nông nghiệp và xây dựng dân dụng.

Khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư có trọng điểm, tập trung đổi mới thiết bị, công nghệ tiên tiến, hiện đại, sản xuất sản phẩm có khả năng cạnh tranh cao phù hợp với tăng trưởng kinh tế tốc độ cao và bền vững.

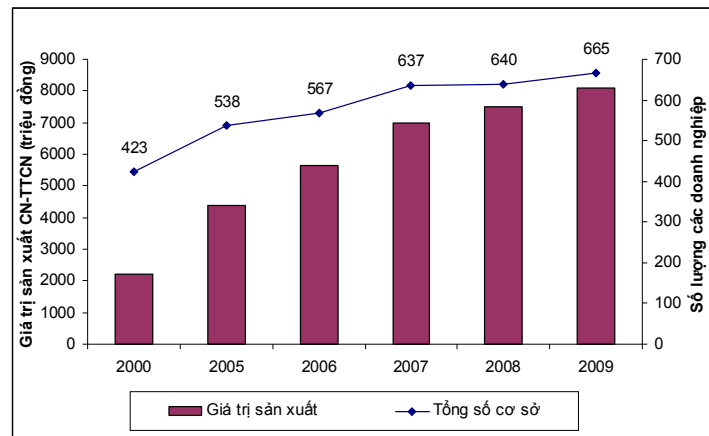
Từng bước tập trung phát triển các lĩnh vực có lợi thế so sánh của địa phương như: công nghiệp chế biến lương thực - thực phẩm, cơ khí sửa chữa, công nghiệp đóng và sửa chữa tàu,.. theo hướng đầu tư chiều sâu, công nghệ cao, công nghệ sạch.

Đẩy nhanh công tác quy hoạch và thu hút đầu tư đối với các khu công nghiệp và tiểu thủ công nghiệp trên địa bàn, đồng thời hoàn chỉnh dần kết cấu hạ tầng để thu hút các doanh nghiệp hoạt động, di dời các cơ sở sản xuất gây ô nhiễm ra ngoài các khu dân cư, khu đô thị.

Hệ thống các giải pháp

Để thực hiện tốt định hướng phát triển các lĩnh vực CN-TTCN trong thời gian tới trên địa bàn quận Bình Thủy, cần tập trung thực hiện các nhóm giải pháp ưu tiên như sau:

+ Về kết cấu hạ tầng: đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng phục vụ sản xuất và kinh doanh, phát triển thị trường và xúc tiến thương mại, thiết lập hệ thống cung cấp thông tin thị trường thường xuyên về giá cả và tình hình cung cầu cho người sản xuất và đầu tư; kêu gọi đầu tư của các doanh nghiệp để phát triển hạ tầng của các trung tâm sản xuất chế biến tập trung, theo đó doanh nghiệp đầu tư gắn với đào tạo, đầu tư tập trung và liên kết phối hợp khai thác.

Hình 2: Phát triển số lượng và giá trị sản xuất (theo giá hiện hành) của khu vực CN-TTCN quận Bình Thủy

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

+ Về tổ chức sản xuất kinh doanh: khuyến khích phát triển các mối liên kết giữa hộ nông dân với các doanh nghiệp, hợp tác xã, tổ chức khoa học, hiệp hội ngành hàng và thị trường tiêu thụ sản phẩm để hỗ trợ kinh tế hộ phát triển theo hướng chuyên môn hóa, sản xuất tập trung, quy mô lớn sản xuất hàng hoá theo định hướng thị trường; tạo môi trường thuận lợi để hình thành và phát triển mạnh các loại hình sản xuất kinh doanh tư nhân, đặc biệt là các doanh nghiệp sản xuất chế biến nông sản, sử dụng nguyên liệu và thu hút nhiều lao động địa phương.

+ Về phát triển nguồn nhân lực: phát huy hiệu quả các khâu đột phá của quận về phát triển nguồn nhân lực và đào tạo nghề song song với việc triển khai các đề án đào tạo nghề của thành phố và trung ương triển khai trên địa bàn; tập trung đào tạo, chuyển đổi nghề cho lao động nông thôn ở những khu vực có tốc độ đô thị hóa nhanh cung ứng lao động chất lượng cao cho lĩnh vực CN-TTCN.

+ Về khoa học công nghệ: thực hiện những biện pháp đột phá trong quản lý và triển khai thực hiện các đề tài/dự án khoa học công nghệ ứng dụng trong sản xuất công nghiệp và tiểu thủ công nghiệp, gia tăng hàm lượng khoa học công nghệ trong sản phẩm để tăng tính cạnh tranh, giảm giá thành, mang lại hiệu quả kinh tế cao; khai thác hiệu quả các khuyến công của trung ương và của thành phố Cần Thơ để hỗ trợ, khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư cho sản xuất.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Cục Thống kê thành phố Cần Thơ, 2010. Niên giám Thống kê thành phố Cần Thơ 2010;
2. Đảng bộ quận Bình Thủy, 2010. Báo cáo chính trị của Ban chấp hành Đảng bộ quận Bình Thủy tại Đại hội Đảng bộ quận lần thứ X, nhiệm kỳ 2010-2015 và Nghị quyết đại hội đại biểu Đảng bộ quận Bình Thủy lần thứ X nhiệm kỳ 2010-2015;
3. Đảng bộ thành phố Cần Thơ, 2010. Văn kiện đại hội đại biểu Đảng bộ TP. Cần Thơ lần thứ XII nhiệm kỳ 2010-2015;
4. UBND Quận Bình Thủy, 2006. Quy hoạch tổng thể phát triển KT-XH quận Bình Thủy thời kỳ 2006 - 2020;
5. UBND Thành phố Cần Thơ, 2007. Quy hoạch tổng thể phát triển KT-XH thành phố Cần Thơ thời kỳ 2006 - 2020 (Báo cáo tóm tắt).
6. Chi Cục thống kê quận Bình Thủy, 2009. Niên giám Thống kê quận Bình Thủy 2009
7. Văn phòng UBND quận Bình Thủy, 2011. Tài liệu tổng hợp